

DOMNULUI PREȘEDINTE AL ROMÂNIEI KLAUS WERNER IOHANNIS SCRISOARE DESCHISĂ

Excelența Voastră,

S-a întâmplat să mă nasc cu numele Popescu, la un deceniu distanță până la destrămarea *de jure* a imperiului sovietic-comunist, pe pământ românesc furat de unii și abandonat de alții – Basarabia Istorică/ Sudul Basarabiei/ Bugeac, azi compus din cele 9 raioane dintre Dunăre și Nistru ale regiunii Odesa.

Am avut noroc: norocul să fiu adus pe lume, alături de doi frați mai mari, de părinți școliți în acea adevărată „*Mecca a românității din URSS*” – orașul Chișinău. Întorși acasă de la studii, au profesat o viață în satul de unde au plecat, fiind, fără exagerare, profesori de elită în școala care s-a încăpățânat să rămână românească pe toată perioada sovietică. La încheierea celei de-a doua conflagrații mondiale, în Sudul Basarabiei se mai preda în limba română în 62 de școli, în localitățile cu populație majoritară românească – orașe și sate. După dispariția *de jure* a Uniunii Sovietice, Ucraina independentă și suverană a moștenit doar 18 din acele școli românești, aflate doar în sate, preponderent în cele trei raioane de la Dunăre – Reni, Ismail și Chilia, URSS reușind să extirpe învățământul românesc din orașele Bugeacului, rusificând 44 (!!!) de școli românești. Se vorbea, în primii ani de independență a statului ucrainean, chiar de o posibilitate de a redeschide clase românești în școlile rusificate de comuniști, atât de democrată și europeană se întrezărea perspectiva!...

În 1997, comunitatea românească din Sudul Basarabiei s-a trezit abandonată pentru a doua (sau a câta!?) oară: a fost semnat foarte simbolic, la Ismail – pe pământ basarabean, *Tratatul de bună vecinătate româno-ucrainean*. Foarte bine pentru ambele state independente și suverane, mai ales în perspectiva aderării la NATO și Uniunea Europeană a statului român. Până aici, însă.

Tratatul nu a adus nici beneficii, nici garanții suplimentare pentru cele trei mari comunități istorice autohtone românești rămase în Ucraina – cele din Maramureșul Istoric, Nordul Bucovinei, ținutul Herța, Hotin și Sudul Basarabiei – în total peste jumătate de milion de români. Văzându-se dezlegat la mâini, Kievul a reactivat politica de deznaționalizare de odinioară a Kremlinului, impunând în sistemul de învățământ românesc din regiunea Odesa predarea obligatorie într-o limbă aparent „diferită” de cea română, dar cu urmări catastrofale – limba „moldovenească” în grafie latină, bazându-se pe prevederile articolului 13 din constituția Republicii Moldova și pe ideile moldovenismului propagat cu înverșunare la Tiraspol.

Astfel, în plin proces de renaștere națională și revenire la rădăcini, au fost succesiv rusificate sau ucrainizate în totalitate școlile din Furmanca și Chitai – două din cele patru sate românești din raionul Chilia. Tot după semnarea Tratatului bilateral a început procesul de ucrainizare a celorlalte școli, introducându-se clase cu predare în limba de stat, în detrimentul limbii române „moldovenizate”... Azi, la 24 de ani de independență a statului ucrainean – vecin și **prieten** al României – în Sudul Basarabiei mai există doar cinci (5!!!) școli în care procesul de învățământ se desfășoară integral în limba română (dar tot cu titulatura de „moldovenească”, impusă de Kiev). Autoritățile ucrainene continuă și la un sfert de veac de independență să dezbină românitatea din Ucraina în români și „moldoveni”, cu un scop aproape deschis promovată de a se debarasa de această insulă spirituală a latinității din marea popoarelor slave. După logica majorității guvernanților de pe Nipru, eu – Popescu din Sudul Basarabiei – nu ar trebui să fiu de aceeași naționalitate cu un Popescu din Herța, spre exemplu. Situația este aproape identică și în regiunea Cernăuți, unde se

ucrainizează câte o școală pe an. Probleme similare le regăsim și în domeniul culturii românești, al mass-media în limba română din Ucraina.

În prezent, în procesul de destrămare *de facto* a URSS, încă mai avem și cazuri de cenzură, de interdicție a evoluării pe scenele din Ucraina a unicei formații artistice cu implicare în promovarea culturii tradiționale românești în Sudul Basarabiei. Timp de 10 ani de zile este blocată (neoficial, desigur) activitatea Ansamblului Folcloric „Dor Basarabean” din Erdek-Burnu/Utkonosovka, raionul Ismail, pentru un motiv absurd – prezența brăului tricolor la costumul popular românesc! Autoritățile continuă să susțină aberanta propagandă moldovenistă că brăul tricolor la costumul popular național ar „româniza moldovenii din Ucraina”. Nici pe parcursul ultimului an, cu toată ardoarea declarată a autorităților de democratizare și desovietizare a Ucrainei, nu s-a schimbat absolut nimic în ce privește situația românității din Ucraina, dezbinată și deznaționalizată cu aceeași perseverență.

Domnule Președinte,

Apreciam eforturile depuse de statul român de a sprijini aspirațiile europene și euroatlantice ale Ucrainei, cu atât mai mult apreciem inițiativele pe care le aveți, alături de președintele Petru Porosenko, în stabilizarea relațiilor și contactelor bilaterale dintre România și Ucraina. În acest sens, cu siguranță veți găsi și sprijinul unei părți considerabile a comunităților românești autohtone.

Cu părere de rău, însă, nu la fel de bine stau lucrurile în plan local, în sânul românității, după cum bine cunoașteți. Situația poate evolua în bine doar cu aportul comun al tuturor factorilor de decizie din cele două state. Niciodată, însă, nu vom ajunge la o abordare sinceră și la deschiderea spre cooperare în domeniile vitale pentru românii din Ucraina, fără a-i consulta în acest sens pe reprezentanții comunităților.

Pentru a se ocupa de problemele minorităților naționale de pe teritoriul său, un stat național trebuie, în primul rând, să le poarte de grijă propriilor conaționali din alte state. Până în prezent Ucraina nu a instituționalizat într-o formulă via-

bilă relația cu diaspora ucraineană, iar reacția autorităților ucrainene la relațiile firești ale diverselor minorități naționale cu statele înrudite ale acestora este una de „îngrijorare și permanență suspiciune”. Acest fapt este vizibil mai ales în ce privește relațiile statelor vecine ale Ucrainei cu etnicii români, maghiari, ruși, polonezi. În unele cazuri aceste îngrijorări sunt bine fondate (anexarea de teritorii de Federația Rusă, în numele creării unei „lumi ruse”), în altele – cum este cazul statului român și al românilor din Ucraina – sunt aberații ordinare și speculații politice pe diverse tematici revizioniste, căzute în desuetudine de o bună perioadă de timp.

Din experiența de colaborare cu autoritățile statului român în ce privește sprijinul românilor din Ucraina, în domeniul culturii și al învățământului în limba română în Sudul Basarabiei am constatat, însă, o reală inechitate în ce privește abordarea de către factorii de decizie de la București a românilor rămași după momentul 1940 de partea răsăriteană a Țării. Românii din teritoriile istorice românești aflate azi în componența Ucrainei trebuie să aibă cel puțin același tratament și să fie la fel de prioritari pentru națiunea română precum sunt și românii din Republica Moldova. Nu uitați că românii din Republica Moldova au limba română limbă de stat, învățământ, cultură, mass-media în limba română!!! Fapt care nu se poate compara cu situația românilor din Ucraina, sub nicio formă! Să nu uităm că actualmente 41% din teritoriile înstrăinate în urma pactului Molotov-Ribbentrop se află în Ucraina, iar populația românească din aceste teritorii nu-i venită aici de bună voie, la muncă de sezon sau în căutarea paradisului pierdut. Suntem români autohtoni de mii de ani, nu coloniști sau diaspora.

În urma celor reflectate vă rugăm să luați în calcul, Domnule Președinte, o eventuală restructurare a metodelor de abordare de la București a problematicii comunităților istorice/tradiționale/autohtone românești din vecinătatea României, inclusiv a comunităților istorice românești din Ucraina. Dacă nu în perioada *de facto* de război și ocupație neo-sovietică în Ucraina, în vecinătatea imediată a unei regiuni compact populate și de către etnicii români, atunci când vor mai deveni prioritare relațiile de sprijin ale statului român

pentru românii rămași aici?!

Vorbim de 8 ani de zile de un for al românilor de pretutindeni, având în spate o lege dedicată românilor din străinătate, care obligă autoritățile române să **acționeze**, să înființeze **instituții reprezentative ale românilor din străinătate**, să consulte, prin intermediul unui **congres al românilor de pretutindeni** și al unui **consiliu permanent** al acestora inclusiv reprezentanții românilor din Ucraina! Guvernării nu vor putea niciodată să **ajute** efectiv românii din vecinătate și din diaspora, fără să înțeleagă ce-i doare cel mai mult și care sunt domeniile și proiectele vitale ale comunităților românești. Adeseori diurnele pentru o deplasare peste Atlantic ale miniștrilor sau ale secretarilor de stat responsabili cu relațiile cu românii de pretutindeni sunt suficiente pentru editarea pe parcursul unui an calendaristic a unui ziar românesc sau a unei redacții de televiziune sau post de radio în limba română!

Identice stau lucrurile și în sfera diplomatică: pe parcursul mai multor ani de zile unii diplomați români și șefi de misiuni diplomatice iau „poziția struțului speriat” în fața autorităților ucrainene, evitând să abordeze tematica „deranjantă” a respectării drepturilor minorității naționale române, îmbrățișând o atitudine comodă de muncă de birou. Mai ales acest lucru îl simțim noi – comunitatea românească din Sudul Basarabiei, zonă prin care trece drumul european de peste 300 km care leagă Odesa de Galați, împânzită de localități românești prin care nu intră și nu oprește un diplomat român de la Consatul General al României de la Odesa, de „teama” (sau comoditatea!) de a nu deranja autoritățile românofobe și de a nu fi acuzați, cumva, de aceeași „românizare a moldovenilor”... Acum este cazul de a reînnoi echipa Ministerului Afacerilor Externe cu diplomați tineri, cu viziuni normale, europene, în locul „atotcunoscătorilor de limbă rusă”, școliți la Moscova în perioada războiului rece, care sunt plasați în misiunile diplomatice române din spațiul ex-sovietic.

În final aș dori să vă aduc la cunoștință, Stimate Doamnă Președinte al României, că unicul președinte al Țării care a fost vreodată la românii din Sudul Basarabiei a fost Emil Constantinescu, imediat după semnarea Tratatului de bună vecinătate cu Ucraina, în iulie 1997. De

atunci românii de aici nu au mai văzut la față niciun președinte român, niciun ministru de externe, niciun ambasador al Țării!

Sperăm ca acea ignoranță, de care ați dat dovadă față de românii din Ucraina vizitând Kievul fără a saluta măcar românii din statul nostru de cetățenie, să fie motivată de o pregătire a unei vizite oficiale pe care o veți face inclusiv la românii din Sudul Basarabiei. În acest sens vă așteptăm la Ismail, Reni sau Chilia – NU la Odesa. Vă așteptăm în sânul comunității de români, la noi acasă, în Basarabia Istorică, în calitate de Președinte al tuturor românilor.

Anatol POPESCU

Președinte
al Asociației Național-Culturale „BASARABIA”
a românilor din regiunea Odesa

Ismail, 18 Martie 2015

